

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali  
Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello  
Exercitiorum**

**Palma, Luis de la**

**Coloniae, 1701**

cap. 4. Quomodo distinguantur ista tria genera cogitationum, ex parte  
materiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

gumentum est, cogitationes illas suggestentis: si autem per discursum mentis aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel avocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius querendo sequi decrevisset; vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublatâ que prius aderat quiete, pace, & tranquillitate, evidens tunc erit indicium, autorem esse cognitionis ejusmodi spiritum malignum, utpote utilitati nostra semper adversantem. De duobus his signis, ut inter duo cognitionum genera distinguamus, agetur in capitibus sequentibus.

---

## C A P U T IV.

*Quomodo distinguantur ista tria genera cognitionum ex parte materie.*

**S**I materiam cognitionum nostrarum inspicimus, inter spiritum bonum & malum hæc differentia est, quod spiritus bonus semper impellat ad bonum,

G 4 num,

num, & ad melius magisque perfectum. Dico, semper: quia in tota cogitationum catena, in principio, & in medio, & in fine, proponit, & suadet ea quæ perfecta sunt. Spiritus vero malus, è contrario semper impellit ad malum, aut ad bonum minus, quam anima antè decreverat. Et hoc aliquando aperte jam indè à principio: alia dissimulanter in principio, & subquædam specie boni, sed apertius declarando se, vel in medio, vel in fine, & transeundo ad id quod malum, vel minus bonum est. Hoc docet S.P. in quinta illa Regula jam allegata.

At numquid sicut spiritus bonus semper impellit ad bonum, & spiritus malus semper ad malum; sic etiam è converso omnis cogitatio bona autorem habet spiritum bonum, & omnis cogitatio mala spiritum malum? Hoc si ita sit, à quo spiritu erunt cogitationes quæ autorem habent spiritum proprium, quæ neque sunt à spiritu bono, neque etiam à spiritu malo? Primò igitur certum est cogitationes vagas, & discursus inutiles

inutiles de objecto auditio, vel viro,  
 vel sensibns oblato, ordinariè proveni-  
 re à spiritu nostro. Deinde, plurimæ  
 cogitationes malæ, nòstræ propriæ sunt,  
 & absque tentatore alio nos ipsos ten-  
 tamus, & per infirmitatem arbitrii  
 nostri ad bonum, in hâc naturæ cor-  
 ruptione, cogitationes nostræ propriæ  
 sæpius nos impellunt ad malum, atque  
 ad id quod rationi divinisque legibus  
 adversatur. Ita docet D. Thomas (a)  
 qui ad quæstionem, *Utrum omnia pec-  
 cata procedant ex tentatione diaboli*, sic  
 respondet. „ Non omnia peccata com-  
 „ mittuntur diabolo instigante: sed  
 „ quædam ex libertate arbitrii, & car-  
 „ nis corruptione. Quia, ut Origi-  
 „ nes dicit, etiamsi diabolus non esset,  
 „ homines haberent appetitum cibo-  
 „ rum, & venereorum, & hujusmo-  
 „ di: circâ quæ multa inordinatio con-  
 „ tingit, nisi per rationem talis appeti-  
 „ tus refrænetur „ Et proposito hoc  
 argumento, “Omnia bona quæ facimus,  
 „ ex suggestione bonorum Angelorum

G 5 pro-

(a) I.p.q. I.q. 114.art.3.corp. C ad. 3.

„ procedunt ..... ergò, & omnia mali  
 „ quæ facimus, proveniunt ex sugge-  
 „ stione diaboli; respondet; quod  
 „ homo potest per seipsum ruere in  
 „ peccatum: sed ad meritum profici-  
 „ non potest, nisi auxilio divino,  
 „ quod homini exhibetur mediante  
 „ ministerio Angelorum. Et ideo ad  
 „ omnia bona nostra cooperantur An-  
 „ geli: non tamen omnia peccata no-  
 „ stra procedunt ex dæmonum sugge-  
 „ stione. Quamvis nullum genus pec-  
 „ cati sit, quod non interdum ex dæ-  
 „ monum suggestione proveniat „  
 Hæc doctrina D. Thomæ convenit cum  
 doctrinâ Basiliî, docentis tentationes  
 inhonestas sæpius à nobisipsis oriri: &  
 harum aliquas à corpore ad spiritum de-  
 rivari, aliquas à spiritu ad corpus, (4)  
 „ Sollicitè, inquit, curare debet virgo  
 „ quomodo placeat Domino, ut si  
 „ sancta corpore, & spiritu ..... Sancta  
 „ corpore, dum ex eo ad animam ni-  
 „ hil inquisitionis importat: & spiri-  
 „ tu, dum nulla hinc mala cogitatio-  
 „ ne

(a) *De vera Virginit. post. med.*

„ ne perturbatur. Non solum enim à corpore ad animam perturbationes transeunt, verum ab anima incipientes ad corpus. „ Non potest igitur dubitari, quin de nobis ipsis, sive ut Christus ait, de corde exeant cogitationes malæ, absque eo quod tentator adsit, & inflammet rotam nativitatis nostræ, inflammatam à gehenna. (a)

Major difficultas est de cogitationibus quæ procedunt à spiritu proprio, & impellunt ad bonum: videtur enim D. Thomas afferere, omnes nostras cogitationes bonas ex bonorum Angelorum suggestione procedere. Notandum igitur, cogitationem nostram dici posse, quam ex nobis ipsis liberi arbitrii viribus excitamus, absque adjutorio gratiæ supernaturalis. Certum verò est, cogitationem talem quæ meritoria sit, & conferat ad salutem, non posse nos habere à nobis. Dicit enim Paulus: (b) *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est.* Sed de hac

G 6 suf-

(a) *Iacob. 3. 6.* (b) *2. Cor. 3. 5.*

sufficientia jam non agimus, neque lo-  
 quimur hic de gratia in rigore Theo-  
 logico, sed de gratia devotionis: qui  
 deficiente, sive tempore desolationis,  
 sive etiam tranquillitatis, & pacis, ne-  
 cessere est ad excitandos in voluntate af-  
 fectus bonos, & proficiendum in via  
 divini servitii, subsidium petere à ra-  
 tiociniis, & discursibus nostris. Ha-  
 verò cogitationes vocamus nostras,  
 quoniam à libertate nostra nascuntur,  
 & à naturali operandi modo procedunt;  
 et si semper adjunctam habeant gratiam  
 Dei, quoties utiles sunt ad salutem.  
 Hæ cogitationes hic opponuntur illis,  
 in quibus prævenimur à splendore gra-  
 tiæ divinæ, & veluti sublevamur à po-  
 tenti manu Dei, & ad majora evehimur  
 quam sufficientes simus cogitare ex  
 nobis: neque enim hi impulsus depen-  
 dent à voluntate nostra, neque indu-  
 stria naturali, aut conatu proprio ob-  
 tineri possunt. De differentia inter ha-  
 utraique cogitationes, fusius egimus.  
 Parte prima Viæ Spiritualis lib. 2. cap.  
 28. & 29, & Lib. 3. cap. 9; adeo-  
 que

que supervacaneum est ea repetere.

Videatur Suarez de Religione Tom. 4.

Trac. 10. lib. 9. cap. 5. dubio 12.

Si igitur cogitatio mea dici possit, quæ à libertate procedit, & ab arbitrio meo dependet, licet a divina gratia adjuvetur: potest cogitatio mea, sive spiritus mei versari circà bonum, & impellere ad bonum. Res hâc comparatione illustrari potest. Homo debilis, & infirmus, qui se suis viribus movere nequit, duobus modis juvari potest: uno quidem, si illum alii suis humeris ferant; altero, si brachiis fulciant. Primo modo movetur quidem, sed omnis ille motus ab extrinseco venit. Secundo autem modo, quamquam ab aliis adjuvetur, movet tamen seipsum liberè, (neque enim vis ulla inferatur,) & sola voluntate sua sifit hunc motum: ac propterea motus hic potest dici proprius, etsi aliundè juvetur. Eâdem ratione voluntas nostra, quæ debilis, & infirma est, neque per se capax est operari bonum, aliquando sic prævenitur à gratia luceque divina, ut

G 7 non

non tam gradiatur, quam sustollatur; neque tam loquatur Deo, quam Deum audiat sibi loquentem: atque hæc cogitatio, quæ ab extrinseco venit, si-  
ve à spiritu bono. Aliquando discur-  
rit intellectus per se, & rationibus ex-  
citat voluntatem: etsi verò tunc adju-  
vetur anima à gratia cooperante, illa  
tamen cogitatio nostra dici potest, ut  
pote à voluntate nostrâ dependens, &  
discursui nostro innixa. Plus autem  
vel minus hæc cogitatio à nobis ipsi ha-  
bet, pro ratione lucis, & devotionis  
spiritualis, quâ perfunditur, quæque  
illam quandoque sublevat, ut exiguo  
labore cognoscat, quod labore multo  
per se consequi nequit.

Ex dictis sequitur, quod cogitatio-  
nes extrinsecus advenientes, si à spi-  
ritu bono proveniunt, semper impel-  
lant ad bonum: sin à spiritu malo, se-  
rius aut citius semper ad malum. Co-  
gitationes vero à spiritu proprio venien-  
tes differenter se habeant ad bonum,  
& ad malum. Bona enim cogitatio,  
bona esse nequit sine gratiâ: nostra ta-  
men

men dici potest, cum ab industria,  
conatu discursuque nostro procedit; quæ  
spiritus boni est, quando gratia Dei  
nos prævenit. Mala autem cogitatio  
nostra, mala esse potest, absque alte-  
rius spiritus adjutorio. Hanc doctri-  
nam, quam S. P. N. clarè supponit,  
ex ore Abbatis Moysis audiamus, qui  
apud Cassianum sic loquitur. (a) „ Il-  
„ lud sanè præ omnibus nosse debe-  
„ mus, tria cogitationum nostrarum  
„ esse principia: id est, ex Deo, ex  
„ diabolo, & ex nobis. Ex Deo qui-  
„ dem sunt, cum Spiritus sancti illu-  
„ stratione nos visitare dignatur, eri-  
„ gens nos ad sublimiorem profectum,  
„ & in quibus vel minus acquisivimus,  
„ vel desidiosè agentes superatis sumus:  
„ saluberrimè compunctione castigat,  
„ vel cum reserat nobis cælestia Sacra-  
„ menta, & propositum nostrum ad  
„ meliores actus, voluntatemque con-  
„ vertit. Ut ibi, cum Rex Assuerus  
„ castigatus à Domino, libros Anna-  
„ les instigatur inquirere, quibus Mar-  
„ dochæi

(a) *Collat. I. cap. 19.*

„ dochæi beneficia recordatus, summi  
 „ eum gradu honoris exaltat, ac pro-  
 „ tinus crudelissimam super nece gentis  
 „ Judææ sententiam revocat. Vel cum  
 „ Propheta commemorat. Audiam  
 „ quid loquatur in me Dominus Deus.  
 „ Alius quoque; Et dixit, inquit,  
 „ Angelus qui loquebatur in me. Vel  
 „ cum filius Dei venturum se unâ cum  
 „ Patre, & mansionem apud nos fa-  
 „ turum esse promittit. Et, Non  
 „ estis, inquit, vos qui loquimini, sed  
 „ spiritus Patris vestri qui loquitur in  
 „ vobis. Et vas Electionis: Expe-  
 „ rimentum ejus queritis, qui in me  
 „ loquitur Christus? Ex diabolo vero  
 „ cogitationum nascitur series, cum  
 „ subvertere nos tam vitiorum oblecta-  
 „ tione, quam etiam occultis conatur  
 „ insidiis, subtilissimâ calliditate, mala  
 „ pro bonis fraudulenter ostentans, &  
 „ transfigurans se in Angelum lucis.  
 „ Vel cum Euangelista refert; Et ca-  
 „ nâ factâ, cum diabolus jam misseret  
 „ in cor Iudæ Simonis Scarioth, ut tra-  
 „ deret Dominum. Et iterum; Post  
 „ buccel-

„ buccellam, inquit, introivit in illum  
 „ Sathanas. Petrus quoque ad Ana-  
 „ niam; Quare, ait, tentavit Sathanas  
 „ cor tuum, mentiri te spiritui sancto?  
 „ Et illud quod in Euangelio, & mul-  
 „ to antè per Ecclesiastem prædictum  
 „ legimus: si spiritus potestatem haben-  
 „ tis ascenderit super te, locum tuum ne  
 „ dimittas. Illud quoque quod dici-  
 „ tur ad Deum contrà Achab in ter-  
 „ tio Regum libro, ex persona spiritus  
 „ immundi: *Egrediar, & ero spiritus*  
 „ *mendax in ore omnium Prophetarum*  
 „ *eius*. Ex nobis autem oriuntur, cum  
 „ naturaliter ea quæ gerimus, vel gel-  
 „ simus, vel audivimus recordamur. De  
 „ quibus beatus David, *Cogitavi, ins*  
 „ *quit, dies antiquos, & annos ater-*  
 „ *nos in mente habui: & meditabar no-*  
 „ *ste cum corde meo, & exercitabar,*  
 „ *& scopebam spiritum meum. Et ite-*  
 „ *rum, Dominus scit cogitationes homi-*  
 „ *num, quoniam vanæ sunt.* “ Hacte-  
 „ nus Abbas Moyles: illustrans Scriptu-  
 „ ris variis, tria genera cogitationum,  
 „ & uniuscujusque virtutem, ut superius  
 expo-

exposuimus; spiritus enim bonus semper moyet ad bonum, & ad melius; spiritus malus vel apertè, vel occultè semper rendit ad malum: spiritus proprius, aliàs vana cogitat, aliàs mali, aliàs etiam bona: sed, ut aliquid meretur, cum Dei gratiâ cooperante.

## C A P U T V.

*De alio signo ad dignoscendum istas cogitationes; & quanti referat distinctionis hujus scientia.*

**R**egula ad distinguendas cogitationes ex parte materiæ sive objecti, priori capite assignata, quamquam generalis esse possit, ad distinctionem eorum, quæ adveniunt à spiritu bono, qui semper movet ad bonum; & illas quæ adveniunt à spiritu malo, qui semper movet ad malum: non tamen sufficit ad distinctionem spiritus proprii ex una parte, & spiritus boni vel mali ex altera. Cogitationes enim spiritus proprii,

quan-